

LIETUVOS IR LENKIJOS
JAUNIMO MAINŲ FONDAS
POLSKO-LITEWSKI FUNDUSZ
WYMIANY MŁODZIEŻY

Šešupė ir Seina/Marycha- jaunimą jungiančios upės

Marijampolės Rimanto Stankevičiaus pagrindinė mokykla kartu su partneriais - Lazdijų rajono savivaldybės viešąja biblioteka ir Lenkijos Seinų miesto draugija „Origo“ įgyvendino Lietuvos ir Lenkijos jaunimo mainų fondo lėšomis 2016 metais finansuojamą projektą „Šešupė ir Seina/ Marycha - jaunimą jungiančios upės“ (80 procentų projekto lėšų buvo skirta iš fondo, kitos gautos iš partnerių).

Šešupės ištakos yra Šešupėlės kaime, prie Suvalkų, šiaurės rytų Lenkijoje. Lenkijoje į šiaurės rytus aukštumomis 27 km upė teka giliu senslėniu, toliau 158 km per Lietuvą: pradžioje teka į šiaurės rytus Kalvarijos savivaldybės teritorija, nuo Želsvos (Marijampolės savivaldybė) vingiuoja į šiaurę, nuo Gavaltuvos pasuka į vakarus ir teka daugiausia Vilkaviškio ir Šakių rajonų riba. Už Kudirkos Naumiesčio pasuka į šiaurės vakarus, 51 km teka Lietuvos ir Rusijos valstybės siena. Nuo santakos su Jotija iki pat žiočių teka Rusijos teritorija (62 km). Įteka į Nemuną 85 km nuo jo žiočių, į rytus nuo Ragainės, ties Lugovojė kaimu. Šešupės baseinas užima 6104,8 km² plotą (Lietuvai jo tenka 4899 km²).

Seina (lenk. Marycha, brus. Марыха) – upė šiaurės rytų Lenkijoje, Palenkės vaivadijoje ir Baltarusijoje; atkarpomis yra Lietuvos-Lenkijos ir Lietuvos-Baltarusijos gamtinė valstybinė siena. Kairysis Juodosios Ančios intakas. Ilgis 80,8 km, aukštyje ji apie 10 km sudaro Lietuvos-Lenkijos, vėliau apie 10 km – Lietuvos-Baltarusijos valstybines sienas. Baseinas užima 432,4 km² plotą. Upės slėnis platus, žemupyje miškingas (Augustavo giria). Seinos vaga vietomis sudaro natūralią sieną tarp Lietuvos-Lenkijos bei tarp Lietuvos-Baltarusijos. Upės vagos viduryje yra ir Trijų sienų sankirta Mara – Baltarusijos, Lenkijos ir Lietuvos valstybinių sienų susikirtimo taškas. Seinos pavadinimas jotvingių kilmės. Upė minima 1385 m. kryžiuočių kelių aprašymuose.

Šių dviejų pasienio upių pažinimas bei jų teikiamos galimybės abipus sienos gyvenantiems jauniems žmonėms tapo bendra veikla, sujungusia Lietuvos ir Lenkijos jaunimą.

Birželio 13-16 d. įvyko bendra keturių dienų pažintinė mobili ekologinė stovykla. Kiekviena partnerė delegavo po 10 mokinių, kurie įgyvendino projekte numatytus tikslus – tarpkultūrinį dialogą bei domėjimąsi ekologija.

Pirmosios veiklos vyko Seinuose, kur dalyviai aplankė Lietuvos Respublikos konsulatą, vyko edukaciniai renginiai Vygrių nacionalinio parko muziejuje. Projekto dalyviai aplankė Seinų Švenčiausios Mergelės Marijos bazilikos koplyčios kriptą, kurioje palaidotas lietuvių poetas A. Baranauskas. Projekto dalyviai turėjo galimybę išgirsti daug įdomių istorinių faktų tiek apie A. Baranauską, tiek apie V. Kudirką-žymius rašytojus bei jų sąsajas su Seinais. Plaukdami laivu su skaidriu dugnu, susipažino su ežero flora bei fauna, turėjo galimybę iš arti pamatyti bebrų urvus- buveines, stebėti vandens paukščių gyvenimą. Neišdildomą įspūdį paliko Vygrių Kamendulių vienuolynas. Pradžioje tai buvo legendinis LDK valdovų medžioklės dvaras, kurio žemes Jonas Kazimieras Vaza 1667 m. užrašė iš Italijos atvykusiems kamaldulių vienuoliams. Vygrių ežero saloje, vėliau sujungtoje su krantu, įsikūrė įspūdingas, Pažaislį primenantis barokinis vienuolyno ansamblis. Čia apgyvendinti vienuoliai buvo įpareigoti melstis už valstybės ir valdovo

gerovę. 1795 m. Prūsijai atitekęs vienuolynas buvo likviduotas, tapo Vygrių vyskupijos centru. Diena pasibaigė plaukiant baidarėmis Seinos (Marycha) upe, kuri atkarpoje *Zelvai – Stanovisko* teka pačiu Lietuvos - Lenkijos pasieniu. Iš augalų bioindikatorių buvimo sprendė apie vandens kokybę, pakrantėse rinko šiukšles. Vakare lektorius supažindino su šio krašto gamtos vertybėmis, kultūrine specifika, aptarė upių ekologinę situaciją.

Antros dienos veiklos persikėlė į Lazdijus ir Kapčiamiestį. Veisiejų regioninio parko direkcijoje stovyklos dalyvius pasitiko Lankytojų centro administratorė/specialistė. Ji papasakojo apie pastatą, kuriame įsikūrusi Veisiejų regioninio parko direkcija, apie Dzūkijos kraštą, gyventojų papročius ir tradicijas, anksčiau naudotus buitines įrankius ir jų pavadinimus, apie organizuotus plenerus ir jų metu nutapytus paveikslus, kurie eksponuojami Veisiejų regioninio parko direkcijos rūsyje. Vaikšiodami po centrinę miestelio dalį išgirdo daug pasakojimų apie čia gyvenusius žymius žmones, miestelio istoriją ir kodėl namuose aplink centrinę aikštę durys yra į gatvės pusę. Trumpai buvo paminėti kiti lankytini objektai pačiame miestelyje ir jo apylinkėse. Vainežeryje projekto dalyviai aplankė buvusio Justinavo dvaro likučius, parką su išlikusiais retais medžiais ir ežerėliu. Minėtame dvare mirė 1831 m. sukilimo dalyvė E. Pliaterytė, dar vadinama lietuviškąja Žana d' Ark. Toje vietoje stovi šiam įvykiui paminėti E. Puzos sukurta skulptūra.

Atvykę į Kapčiamiestį stovyklos dalyviai aplankė Emilijos Pliaterytės muziejų. Jo vadovė pratęsė pasakojimą apie grafaite E. Pliaterytę ir muziejuje esančius eksponatus.

Vakare, po plaukimo baidarėmis, kurio metu buvo stebima aplinka, renkamos šiukšlės, dalyvių laukė paskaita apie Veisiejų regioninio parko gyvūniją. Itin daug dėmesio buvo skiriama Lietuvos Respublikos griežtai saugomam gamtos turtui - baliniams vėžliams. Lektorė papasakojo apie šių gyvūnų dauginimąsi ir būdus, kuriais bandoma apsaugoti balinius vėžlius nuo jų tykančių pavojų (pvz. lapių). Buvo pateikta ir nemažai statistinių duomenų: kiek kiaušinių dėtaviečių būta skirtingais metais, kiek išsiritę sveikų balinių vėžliukų, kiek jų išgyveno. Kiekvienas projekto dalyvis sužinojo, kaip jis pats gali prisidėti prie šių nykstančių gyvūnų, dar kitaip dzūkų vadinamų „geležinių varlių“, išsaugojimo.

Trečios dienos veiklos prasidėjo nuo pažinties su Suvalkų kraštovaizdžio parku bei Šešupės ištakomis, esančiomis taro Šešupėlės (Sceszupka) ir Turtulio (Turtul) kaimų. Dalyvius priėmė parko direktorė. Nepaisant lietaus, dalyviai praėjo lankytiną trasą „Prie Šešupės ištakų...“, kuri būtų nepasiekiamą, jei ne medinis takelis virš miško pelkių ir durpynų. Jaunimui kėlė nuostabą, kad būtent „čia ir taip“ prasideda didžiausia Sūduvos upė, kuri teka per gimtąjį miestą – Marijampolę. Kitas lankytinas taškas – Punsko miestelis - lietuvių sostinė Lenkijoje. Apsilankę Juozo Vainos etnografiniame muziejuje, kuriame yra gausi šio krašto gyventojų gyvenimo ir darbo įrankių ekspozicija, dalyviai turėjo progą susipažinti su šio krašto lietuvių kultūriniu palikimu.

Vėliau dalyviai aplankė Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamentą (RAAD), kur jo atstovai aprodė laboratorijas, paaiškino, kaip atliekami tyrimai. Naudojant nitratus ir fosfatų testines juosteles, buvo nustatyta, kad šių medžiagų kiekis abiejose upėse neviršija leistinos normos. Marijampolės atliekų tvarkymo centro specialistai supažindino su atliekų tvarkymu, rūšiavimo svarba ir pačia sistema. Lektorius pateikė daug naujų faktų apie galimas rūšiavimo ir sąvartynų perspektyvas. Daugelis mokinių pirmą kartą matė tiek šiukšlių. Tokia patirtis leido suprasti, koks svarbus kiekvieno mūsų indėlis ir atsakomybė rūšiuojant, mažinant vartotojiškumą.

Vakare mokiniai su savo grupių vadovais išmėgino jėgas viktorinoje, kurioje prireikė ne tik visų ekologinėje stovykloje įgytų žinių, bet ir bendro komandinio darbo. Dalyviams buvo išdalinti paruošti

lankstinukai apie augalus bioindikatorius. Juose dalyviai rado daug informacijos, kaip pažinus augalus galima vizualiai spęsti apie vandens būklę. Vyko šauni diskusija. Klausimai apie jaunimą jungiančias upes, aplinkosaugą, atliekų rūšiavimą, augalus bioindikatorius nepaliko abejingų. Dar ilgai netilo kalbos apie naujai sužinotus faktus, kurie buvo ne iš vadovėlio, o pačių išgyventi, atrasti.

Ši turininga bendra keturių dienų stovykla pasibaigė plaukimu baidarėmis maršrutu Bukta-Liudvinavas, po kurio vyko aptarimas. Visi projekto dalyviai pasidžiaugė bendra veikla, gavo dovanų kuprines su projekto logotipu, kaip priminimu apie veiklas bei įpareigojimus būti atsakingus. Taip pat moksleiviai susirado naujų draugų ir išmoko keletą svetimos kalbos žodžių. Patirtis, kiek daug ko galime išmokti iš šalia esančio žmogaus ar gamtos objekto leido suprasti, kad ledai tarpusavio bendradarbiavime ir bendravime tikrai pajudėjo. Po stovyklos dalyviai jautėsi kiek pavargę nuo toko kiekio informacijos bei įspūdžių, tačiau su dideliu entuziazmu kalbėjo, ką dabar galės padaryti patys. Vykdėme anoniminę apklausą apie patirtus įspūdžius bei lūkesčius. Iš jos galima spręsti, kad stovykla pavyko. Dalyvių socialinė, tarpkultūrinė įvairovė – žingsnis į bendravimą ir bendradarbiavimą. Didelis tempas, daug informacijos per trumpą laiką, bet viskas patirta pačių, o juk patirtinis mokymas pagrindinis šių dienų uždavinys. Taigi lietuvių ir lenkų jaunimas, gyvenantis pasienyje, įrodė, kad bendros veiklos geba sujungti tautas.

Naudota literatūra:

1. <https://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%A0e%C5%A1up%C4%97>
2. [https://lt.wikipedia.org/wiki/Seina_\(up%C4%97\)](https://lt.wikipedia.org/wiki/Seina_(up%C4%97))

Rita Dijokienė

Lithuanian and Polish youth exchange fund

Šešupė and Seina/Marycha - the rivers connecting youth

Marijampolė Rimantas Stankevičius General Secondary School together with its partners - Lazdijai District Public Library and the association "Origo" from Polish town Sejny in 2016 implemented a project "Šešupė and Seina/Marycha - the rivers connecting youth" which was financed by the Lithuanian and Polish youth exchange fund (80 percent of the project was financed by the fund, the other 20% - came from each partner).

It was a 4-day cognitive, ecological and mobile camp, during which the main objective was to make a better use of rivers connections, encourage young people of both nations to cooperate and communicate with each other, take care of environmental problems and enhance their lifestyle and habits. The project participants got better acquainted with each other, in separate sections they improved the ecological status of rivers (collected litter from the riverbanks), learned about water quality tests, got familiar with the impact of pollution on flora and fauna.

The origins of the Szeszupa river are in the village of Szeszupka near Suwalki, in the north-eastern part of Poland. At the beginning it flows through a deep valley in the north eastern Poland (27 km), then 158 km through Lithuania: first it flows towards the north-east in Kalvarija municipality area, from the village Želsva (Marijampolė municipality) winds to the north, from the village Gavaltuva turns west and flows mainly on Vilkaviškis and Šakiai districts boundary. Behind Kudirkos Naumištis the river turns towards north-west, 51 km it flows through the Lithuanian-Russian state border. From the junction with Jotija river to the mouth the river flows through the territory of Russia (62 km). Szeszupa flows into the river Nemunas 85 km from its mouth, to east of Ragainė, towards the village of Lugovoi. Šešupė basin covers an area of 6,104.8 km² (in Lithuania it takes 4899 km²). (1)

Seina (in Polish: Marycha, Belarusian: Марыха) – a river in northeastern Poland, Podlasie Province and Belarus; some parts of it are Lithuania-Poland (about 10 km) and Lithuania-Belarus (about 10 km) natural state border. It is left tributary of the Czarna Hańcza river. Its length - 80.8 km. The river basin covers the area of 432.4 km². The river valley is wide, in some parts forested (Augustów Primeval Forest). The river basin was shaped by Baltic glaciation and has a varied terrain with numerous glacial gutter or melt lakes and kettle holes. The source of the river is located in Poland in the area of Puńsk (Podlaskie voivodeship), next it flows through the town of Sejny, passes through Pomorze lake, then serves as the natural Polish–Lithuanian and Lithuanian–Belarusian border, north to the village Czertok the river flows into the Czarna Hańcza river, as its left-bank tributary. (2) The name of the river Seina comes from Yotvingians. The river is mentioned in 1385 in descriptions of the Teutonic Knights' way.

Knowledge of these two border rivers and opportunities they provide for young people living on both sides of the border became a common action uniting Lithuanian and Polish youth.

This year on 13-16 June there was a four-day introductory, mobile and ecological camp.

Each partner delegated 10 students who implemented project goals - intercultural dialogue and interest in ecology.

The first activity took place in Sejny, where participants visited the consulate of the Republic of Lithuania. Another class was held in the museum of Wigry National Park. Next they visited the crypt in the Basilica of the Visitation of the Blessed Virgin Mary in Sejny, where Lithuanian poet A. Baranauskas is buried. The project participants had the opportunity to hear a lot of interesting historical facts about A. Baranauskas as well as V. Kudirka - known poets and their connections with Sejny. They sailed on a boat with a glass botëtom, had the opportunity to be close to beavers' nest and watch the life of aquatic birds. Later they got really impressed by Camaldolese monastery in Wigry. Originally it was the legendary Lithuanian Grand Dukes hunting manor, later in 1667 king Jan II Kazimierz Waza granted the land to Camaldolese monks who arrived from Italy. On the island of Lake Wigry, in later times connected to the mainland, they created a beautiful, baroque monastery that recalls Ensemble of Pažaislis Church and Monastery in Kaunas, Lithuania. Here settled monks were obligated to pray for the prosperity of the state and ruler. In 1795 the monastery was taken over by the Prussian government and in 1796 all monastery's goods were confiscated, the monastery became the centre of the Wigry diocese. The day ended with canoeing down the river Seina (Marycha), which on section of Zelwa - Stanowisko flows along Lithuanian - Polish border. The participants had possibility to learn about the flora and fauna of the river Marycha, from the presence of bio-indicators in plants they could test the quality of water in the river and collected rubbish from the riverside. In the evening, a lecturer acquainted them with natural values of the region, cultural specificity and presented the ecological situation of rivers.

The activities of the second day moved to Lazdijai and Kapčiamiestis. A representative of management of the Regional Park in Veisiejai told the camp participants about the administration building which is located in Veisiejai Regional Park, about Dzūkija region (customs and traditions, tools previously used for household and their names), about organized open-air painting and pictures, which are exhibited in a basement of Veisiejai Regional Park, etc. While visiting the central part of the town the participants were told many stories about famous people who lived there, the history of the town and why the doors of the houses around the central square are on the street side. There were briefly mentioned other interesting objects to see in the town and surrounding area. In the village Vainežeris the project participants visited the remains of the manor with the park with rare trees and a small lake. In that manor in 1831 the participant of the uprising, E. Pliaterytė died. She is also known as Lithuanian Jeanne d'Arc. In that place there is a sculpture to commemorate her by E. Pause.

After arriving to Kapčiamiestis the project participants visited the museum of Emilija Pliaterytė where the museum director widely presented the history of the Countess and other exhibits being there.

In the evening, after canoeing, during which there was observed the environment, taken test tubes of water, collected rubbish the participants listened to a lecture about wildlife in Veisiejai regional park. Particular attention was paid to the strictly protected natural asset of Republic of Lithuania – a pond turtle. The lecturer told about the reproduction of those animals and the methods by which they try to protect them from

different threats (e.g. foxes). There were presented statistics on how many places to lay eggs there are every year, how many pond turtles hatched healthy, how many of them survived, etc. Each project participant learned how he can help personally protect those endangered species, also called "iron frog".

The third day began with a trip to Suwalki Landscape Park and the source of the river Šešupė, located between villages Szeszupka and Turtul. The participants were welcomed by the director of the park. Despite the rain, the participants underwent the tour route "to the sources of Šešupė ..." which would be inaccessible if not a wooden bridge over the forest swamps and peat bogs. The young people were delighted that they had found the place where the biggest river of Suduva began. Next it flows through the hometown - Marijampolė. The next point of interest was Puńsk – often called the capital of Lithuanians in Poland. The participants visited Juozas Vaina Ethnographic Museum where they could see a lot of exhibits from the life of local residents and had the opportunity to learn about the cultural heritage of Lithuanians in those areas.

Later, the participants with their samples of water went to laboratories of Marijampolė Regional Environmental Protection Department (RAAD), where the water of rivers was tested. Using nitrate and phosphate test strips it was found that the content of those materials in both rivers does not exceed the permissible limits. Specialists from *Marijampolė district waste management centre* acquainted the participants with the need for waste segregation, etc. It was discussed a lot about the prospects of segregation. Most of the students for the first time saw such a large amount of litter. This experience helped to understand the importance of sorting waste, reducing consumerism. In the evening the students together with their group leaders participated in a quiz, which required not only knowledge acquired at a camp but also teamwork and general knowledge. They received prepared leaflets about bio-indicators in plants. They found a lot of information on how can recognition of plants visually determine the level of water pollution. There was a cool discussion about the plants the participants saw or the state of water they tested. There were questions about the river connecting youth, environmental protection, waste segregation, bio-indicators in plants and none of the participants remained indifferent to those questions. For a long time lasted the debate about new facts that were not from a textbook, but experienced and discovered by themselves ...

That common four-day camp ended with kayaking on route Bukta - Liudvinavas, after which there was a discussion of the project and the dissemination of collected information. All the participants enjoyed the joint action and each of them received a backpack with the logo of the project as a gift and as a reminder of activities and obligation to be responsible. They also made new friends and learned a few words in a foreign language. Experience how much we can learn from a person that is nearby or the environment helped to understand that the ice in relations of cooperation and communication melted. After the camp, the participants felt a little bit tired from such amount of information and experience but they talked with great enthusiasm about what they will be able do themselves. There was conducted an anonymous survey about impressions and expectations. From the results it can be concluded that the camp was successful. Participants' social and intercultural diversity helped to make a step forward to a better communication and cooperation. High speed, a lot of information in a short period of time, but all was experienced personally. And after all, learning through experience is the most important task these days. Thus, the young people living at the border of Lithuania and Poland showed that common action can bring people together and build bridges between nations.

Literature:

1. <https://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%A0e%C5%A1up%C4%97>

2. [https://lt.wikipedia.org/wiki/Seina_\(up%C4%97\)](https://lt.wikipedia.org/wiki/Seina_(up%C4%97))

Rita Dijokienė

LIETUVOS IR LENKIJOS
JAUNIMO MAINŲ FONDAS
POLSKO-LITEWSKI FUNDUSZ
WYMIANY MŁODZIEŻY

Szeszupa i Marycha/Sejna – rzeki łączące młodzież

Szkoła podstawowa im. Rimantasa Stankevičiausa z Mariampola wraz z partnerami – biblioteka publiczna rejonu Łódzkie oraz stowarzyszenie „Origo” miasta Sejn Polska wdrożyli projekt wymiany młodzieży z Polski i Litwy finansowany z funduszy 2016 roku pod nazwą „Szeszupa i Marycha/Sejna - rzeki łączące młodzież”. (80 procent środków projektowych było finansowane ze środków funduszu, pozostałe – od każdego partnera).

Początek rzeki Szeszupa jest wieś Szeszupka koło Suwałk, w północnej części Polski. Na początku przepływa przez głęboką dolinę w kierunku północnego wschodu Polski (27 km), dalej 158 km płynie przez Litwę: na początku płynie w kierunku północnego wschodu terytorium samorządu Kalwaria, od miejscowości Zelswa (samorząd Mariampol) wije się w kierunku północnym, od miejscowości Gawaltuwa skręca w kierunku zachodnim i przepływa na pograniczu rejonów Wilkowyszki i Szaków. Za Władysławowem (Kudirkos Naumiestis) skręca w kierunku północno zachodnim, przez 51 km płynie granicą Litewsko Rosyjską. Od dopływu z Jotiją do samego ujścia płynie po terytorium Rosji (62 km). Wpływa do rzeki Niemen 85 km od jego ujścia, w kierunku wschodnim od Ragaini, w kierunku wsi Lugowoje. Powierzchnia zlewni Szuszupy 6104,80 km² (na Litwę przypada 4899 km²). (1)

Marycha (lit. *Seina*, biał. *Марыха*) – rzeka na pograniczu polsko-litewskim. Jest lewobrzeżnym dopływem Czarnej Hańczy III rzędu (zlewnia Niemna). Powierzchnia zlewni wynosi 432,4 km², w tym 22,6 km² poza granicami kraju. Zlewnia rzeki została ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie i charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu z licznymi jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi oraz dużą ilością zagłębień wytopiskowych. Dolina rzeki jest szeroka, w dolnym odcinku zalesiona (Puszcza Augustowska). Źródła rzeki znajdują się w Polsce w okolicach Puńska (woj. podlaskie), przepływa przez Sejny, wpada do jeziora Pomorze, następnie stanowi granicę polsko-litewską, a dalej litewsko-białoruską; na północ od wsi Czertok wpada do rzeki Czarnej Hańczy, jako jej dopływ lewobrzeżny. (2) Nazwa rzeki Seina/Marycha pochodzi od jaćwingów. Już w 1385 r. jest wzmianka o rzece w opisach drogi krzyżackiej.

Poznanie niniejszych dwóch przygranicznych rzek oraz możliwości tych rzek po obu stronach granicy żyjącym młodym ludziom stały się wspólnym działaniem, łącząc młodzież z Litwy i Polski.

Bieżącego roku w dniach 13-16 czerwca miał miejsce czterodniowy poznawczy, ekologiczny i mobilny obóz. Każdy z partnerów wydelegował po 10 uczniów, którzy wdrożyli cele przewidziane w projekcie – międzykulturowy dialog oraz zainteresowanie ekologią.

Pierwsze działania zostały przewidziane w Sejnach, gdzie uczestnicy odwiedzili konsulaturę Republiki Litewskiej. Kolejne zajęcia odbyło się w Wigierskim Parku Narodowym. Uczestnicy projektu odwiedzili kryptę w Bazylice Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Sejnach, w której spoczywa litewski poeta A. Baranauskas. Uczestnicy projektu mieli okazję usłyszeć ciekawych faktów historycznych o A. Baranauskas jak również o V. Kudirka – znani pisarze oraz ich powiązania z Sejnami. Pływaliśmy ze statkiem

z szklanym dnem, oraz spływ kajakami, gdzie uczestnicy będą mogli zapoznać się z fauną i florą jeziora i rzeki Marychy, zostały przeprowadzone badania wody rzeki pod względem jakości, z wody oraz brzegu były zbierane śmiecie. Mieliśmy okazję z pliska zobaczyć gniazda bobrów oraz obserwować życie wodnych ptaków. Duże wrażenie pozostawiło Klasztor Kamedułów w Wigrach. Początkowy był on łowieckim dworem władców WKL, którego ziemie Jan Kazimierz Waza w 1667 r. zapisał przybyłym z Włoch zakonnikom kamedulskim. Na wyspie jeziora Wigier, w późniejszych czasach połączonej z lądem, powstał przepiękny, przypominający w Pożaislis, barokowy zespół klasztorny. Tu osiedleni zakonnicy byli zobowiązani modlić się za dobrobyt państwa i władcy. W 1795 r. klasztor przypadł Prusom i został zlikwidowany, stał się centrum diecezji Wigier. Dzień zakończył się spływem kajakowym rzeką Marycha (Seina), która na odcinku Zelwa - Stanowisko przepływa na samym pograniczu Litewsko – Polskim. Według obecności bioindykatorów w roślinach można było wnioskować o jakości wody, podczas spływu były zbierane śmiecie z brzegów. Wieczorem zaproszony lektor przedstawił wartości przyrodnicze regionu, specyfikację kulturalną, omówił sytuację ekologiczną rzek. Działania drugiego dnia przeniosły się do Łódzkiej i Kopciowa. Przedstawiciele dyrekcji Regionalnego Parku w Weisejach zapoznali z chronionymi wartościami parku, przedsawili lokalną roślinność i żyjące zwierzęta. Została przedstawiona historia budynku, w którym znajduje się dyrekcja Regionalnego Parku w Weisejach, o obszarze Dzukija (o zwyczajach i tradycjach mieszkańców Dzukiji, wcześniej używanych narzędziach domowych), o organizowanych plenerach i namalowanych obrazach w roku, które są wystawione w niniejszej dyrekcji parku. Zwiedzając centrum miasteczka usłyszeliśmy opowieści o sławnych mieszkańcach, historię miasteczka i dlatego przy centralnej ulicy drzwi są w stronę ulicy. Krótco wspomniano o innych obiektach zwiedzania w miasteczku i okolicach. W miejscowości Justianowo (lit.: Vainežeris) uczestnicy projektu zwiedzili pozostałości dworku Justianowo, park w których rosną rzadkie drzewa. W wspomnianym dworku w 1831 r. zmarła uczestniczka powstania E. Plater, jeszcze zwana litewską Żaną d` Ark. W tym miejscu stoi upamiętniająca rzeźba E. Pauzy.

Po przybyciu do Kopciowa uczestnicy projektu zwiedzili muzeum E. Plater, gdzie kierowniczka muzeum szerzej przedstawiła historię hrabianki E. Plater oraz historie innych eksponatów.

Wieczorem, po spływie kajakowym, podczas którego były zbierane śmiecie, brane próbówki wody, uczestników czekał wykład na temat fauny regionalnego parku w Wiejsiejach. Dużo uwagi zwracano ściśle chronionym naturalnym skarbowi Republiki Litewskiej – żółwiom błotnym. Wykładowca opowiedziała o metodach rozmnażania się niniejszych zwierząt i metodach za pomocą których próbuje się ochronić błotniste żółwie od zagrożeń (np.: lisy). Zostały zaprezentowane dane statystyczne: ile miejsc na składanie jajek corocznie jest, ile wykuło się zdrowych żółwi błotnionych, ile z nich przeżyło itp. Każdy z uczestników projektu dowiedział się jak osobiście może przyczynić się do chronienia niniejszych zagrożonych gatunków zwierząt jeszcze zwanych „żelazną żabą”.

Trzeci dzień rozpoczął się od wyjazdu zapoznawczego w Suwalskim Parku Krajobrazowym oraz źródło rzeki Szeszupe, mieszczącego się pomiędzy wsiami Szeszupka i Turtul. Uczestników przywitała dyrektor parku. Nie zwracając uwagi na deszcz, uczestnicy przebyli trasę zwiedzania „do źródeł Szeszupi...“, która byłaby nieosiągalna jeżeli nie drewniany mostek. Młodzież zachwycała się, że konkretnie tutaj „tu i tak“ rozpoczyna swój bieg największa rzeka Suduwy, która przepływa przez rodzinne miasto Mariampol. Następny punkt zwiedzania – miasteczko Puńsk – stolica Litwinów w Polsce. Zwiedzając muzeum etnograficzne im. Juozos Vainos, w którym jest dużo eksponatów z życia tutejszych mieszkańców, uczestnicy mieli okazję zapoznać się z kulturowym dziedzictwem Litwinów tych terenów.

Po obiedzie uczestnicy obozu swoje próbki wody zawiozły do laboratoriów regionalnego departamentu ochrony środowiska w Mariampolu (LT.: RAAD), tam zostało wykonane badania wody rzek. Specjaliści z centrum segregacji odpadów zapoznali uczestników z potrzebą segregacji odpadów itp. Zostało omówionych dużo faktów na temat perspektywy segregacji. Większość uczniów po raz pierwszy widziało taką dużą ilość odpadów. Takie doświadczenie pozwoliło zrozumieć, jak ważne jest segregowanie odpadów, zmniejszając konsumpcyjność. Wieczorem uczniowie wraz ze swoimi wychowawcami próbowali swoich sił podczas kwizu, gdzie nie wystarczyło wiadomości usłyszanych podczas obozu ale również wiedzy zespołowej i wiedzy ogólnej. Uczestnicy otrzymali przygotowane ulotki na temat bioindykatorów w roślinach. W nich uczestnicy znaleźli dużo informacji, jak po rozpoznaniu roślin można wizualnie stwierdzić poziom zanieczyszczenia wody. Pytania na temat rzeki łączącej młodzież, ochronie środowiska, segregacji śmieci, bioindykatorów w roślinach nie pozostawiło obojętnych ... Jeszcze długo trwała dyskusja o nowo poznanych faktach, które były nie z książek, ale przez samych przeżyte, odkryte...

Niniejszy wspólny czterodniowy obóz zakończył się spływem kajakowym na trasie Bukta – Liudvinavas, po którym odbyło się omówienie projektu oraz rozpowszechnianie zebranej informacji. Wszyscy uczestnicy projektu cieszyli się ze wspólnych działań, otrzymali w prezencie po plecaku z logo projektu, jako przypomnienie o działaniach oraz że trzeba być odpowiedzialnym. Również uczniowie poznali nowych znajomych i nauczyli się kilka słów obcego języka. Doświadczenie jak dużo możemy się nauczyć się od obok żyjącej osoby czy środowiska pozwoliło zrozumieć, że góry lodowe w stosunkach współpracy i komunikacji poruszyły się do przodu. Po obozie uczestnicy czuli się trochę zmęczeni od takiej ilości informacji oraz wrażeń, lecz z dużym entuzjazmem rozmawiali, co będą mogli teraz zrobić sami. Została przeprowadzona anonimowa ankieta o doznanych wrażeniach oraz oczekiwaniach. Z wyniku można wnioskować, że obóz udał się. Duże tempo, duża ilość informacji przez tak krótki czas, wszystko doznane osobiście, a przecież nauka przez doświadczenie najważniejsze zadanie obecnych czasów. Zatem młodzież z Litwy i Polski pokazała, mieszkająca na pograniczu, udowodniła, że wspólne działania potrafi łączyć narody.

Użyta literatura:

1. <https://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%A0e%C5%A1up%C4%97>
2. [https://lt.wikipedia.org/wiki/Seina_\(up%C4%97\)](https://lt.wikipedia.org/wiki/Seina_(up%C4%97))

Rita Dijokienė